

Mottagare
Regionstyrelsen

Lokal utvecklingsplan Hemse – reviderad version 3.0

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att ta emot informationen.

Sammanfattning

Bygden, Hemse i detta fall, äger sin egen lokala utvecklingsplan (LUP), som är ett verktyg för lokal utveckling, dialog med både närliggande bygder och lokala såväl som regionala utvecklingsaktörer. Styrkan ligger i den lokala gemensamma planeringsprocessen och likt andra strategidokument behöver LUP:en utvärderas regelbundet. Utvecklingsbolaget Knutpunkt Hemse Utveckling AB ansvarar för uppföljning och revidering.

Hemse tog fram sin första lokala utvecklingsplan 2018, denna ska enligt arbetsmodellen för landsbygdsutveckling revideras vid behov. Nu har bygden tagit fram version 3.0. Hemsens lokala utvecklingsplan 3.0 och dess aktivitetsplan med totalt 17 stycken aktiviteter finns i sin helhet som bilaga i detta ärende. I aktivitetsplanen har de angett Region Gotland som delansvarig för 14 av 17 aktiviteter.

Region Gotland ansvarar för processen med lokala utvecklingsplaner inom ramen för arbetsmodell för landsbygdsutveckling. Det innebär att löpande dialog sker med bygden genom förbättringsdialoger. Dessa sker i orten med representation av Region Gotlands landsbygdsverkstad där funktioner inom samhällsbyggnadsprocessen finns representerade.

Ärendebeskrivning

Att arbeta fram en lokal utvecklingsplan (LUP) handlar om att genomföra ett strategiskt arbete med fokus på utveckling på en specifik och avgränsad plats. LUP:ens upplägg utgår från en trestegsmodell; nuläge – vision och målbild – insatsplan/handlingsplan. I den lokala utvecklingsplanen beskriver bygden med fördel sitt läge efter de tre perspektiven på attraktionskraft;

- leva & bo
- etablera & utveckla
- besöka & uppleva.

Bygden, i detta fall Hemse, äger sin egen utvecklingsplan, som är ett verktyg

för lokal utveckling, dialog med både närliggande bygder och lokala såväl som regionala utvecklingsaktörer. Styrkan ligger i den lokala gemensamma planeringsprocessen och likt andra strategidokument behöver utvecklingsplanen utvärderas regelbundet. Utvecklingsbolaget Knutpunkt Hemse Utveckling AB ansvarar för uppföljning och revidering. För att nå störst framgång är bred representation och tillit i den lokala samverkansprocessen viktigt.

Knutpunkt Hemse Utveckling AB i samverkan med övriga utvecklingsaktörer i bygden fick i december 2021 återstartsmedel till en summa av 900 000 kronor av Region Gotland. Uppdraget (RS 2021/1463) från Region Gotland formulerades enligt följande och var ett sätt för Region Gotland att stötta genomförandet av den lokala utvecklingsplanen:

- *”Insatsens mål är att bland annat stärka lokal platsutveckling, attraktionskraft och det systematiska och strategiska utvecklingsarbetet – utifrån modellen, bo & leva, verka och besöka. Målsättningar är ett förbättrat företagsklimat och ökat samarbete mellan Region Gotland, lokala utvecklingsaktörer och företagare.”*

I december 2022 fick bygden genom Knutpunkt Hemse ytterligare 300 000 kronor av Region Gotland till att genomföra prioriterade aktiviteter i bygdens lokala utvecklingsplan. Uppdraget (RS 2022/1529) från Region Gotland formulerades enligt följande:

- *”Medlen ska användas till att genomföra prioriterade aktiviteter i bygdens lokala utvecklingsplan. Medlen stärker arbetet inom ramen för pågående samverkansinsats tillsammans med Klintehamn och Roma. En del av medlen ska användas till att göra en revidering av befintlig utvecklingsplan.”*

Hemse tog fram sin första lokala utvecklingsplan 2018. Denna ska enligt modellen revideras vid behov, och nu har de tagit fram sin tredje version.

Visionen för Hemse lyder enligt planen: ”Hemse ska vara en självklar destination och en levande centralort på Gotland. Här ska finnas ett väl fungerande aktivitetssentrum för idrott, fritid och kultur. Orten ska kunna erbjuda bäddar för både turister som idrottare samt vara en attraktiv plats för arbete, bostäder som skola.”

Planen (inskickad till Region Gotland 2025-12-29) och dess aktivitetsplan med totalt 17 stycken aktiviteter finns i sin helhet som bilaga i detta ärende. I aktivitetsplanen har bygden angett Region Gotland som delansvarig för 14 av 17 aktiviteter. Som beskrivs ovan så ansvarar bygden för framtagningen av det färdiga underlaget. Region Gotland har inte kunnat påverka valet av aktiviteter, men bygden har fått information om att de bör prioritera sådant som de har rådighet över.

Här följer en summering av dessa 14 aktiviteter utan prioriteringsordning, inom parentes beskrivs ansvarig nämnd hos Region Gotland:

1. Odlingsslotter – behov av bevakningslösning (Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden (och Gotlandshem))
2. Utveckling av ”trygghetsboende” (Ansvarig nämnd: Socialnämnden)
* Förtydligande från Knutpunkt Hemse efter att LUP lämnats in: Det har funnits ett trygghetsboende i Kråkan tidigare. PRO Hemseorter har ett pågående arbete med Region Gotland och Gotlandshem kring att det ska finnas möjlighet för PRO att bemanna dagtid på boendet för att stödja boende i vardagliga saker. Idag inser vi att det inte bör kallas Trygghetsboende, då de frivilliga inte kan uppfylla innehållet för ett Trygghetsboende.
3. Uppföra/bygga seniorboende – gäller i detta läge detaljplanering (Ansvarig nämnd: För att ta fram detaljplan och bevilja bygglov är miljö- och byggnämnden. Om det är utveckling på Region Gotlands egen mark ansvarar tekniska nämnden.)
4. Skyltning av noder i orten (Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden)
5. Belysning - punktbelysning (Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden)
6. Busstationen – väntsal, bänkar och väderskydd (Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden för hållplatsen och parkområdet i närheten, observera att själva byggnaden den före detta järnvägsstationen ägs av privatperson)
7. Uthyrningsstugor vid idrottshallen och ställplatser (Ansvarig nämnd: Miljö och byggnämnden, Tekniska nämnden)
8. Utomhusbassäng i anslutning till Hemsebadet (Ansvarig nämnd: Regionstyrelsen)
9. Biltvätt – stödja utvecklingsaktör för att kunna öppna en biltvätt, handlar primärt om tillståndsfrågor (Ansvarig nämnd: Miljö och Byggnämnden)
10. Beredskap – information om lokal samverkan vid ordinär händelse (Ansvarig nämnd: Regionstyrelsen)
11. Ungdomsmottagning – öppna på Hemse vårdscentrum (Ansvarig nämnd: Hälso-sjukvårdsnämnden)
12. Vårdcentrum – utveckling av utbud (Ansvarig nämnd: Hälso-sjukvårdsnämnden)
13. Aktivitetsplats i ”Oasen”/tidigare restaurang i Hemse vårdcentrals lokaler – utveckla en åldersöverskridande mötesplats för aktiviteter exempelvis matlagning (Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden men Hälso- och sjukvårdsnämnden använder lokalen till sin verksamhet)
14. Föreningskunskap till ungdomar – kompetensutveckling (Ansvarig nämnd: Barn och utbildningsnämnden, Gymnasie och vuxenutbildningsnämnden)

Region Gotland ansvarar för processen med lokala utvecklingsplaner inom ramen för arbetsmodell för landsbygdsutveckling. Löpande dialog sker med bygden genom förbättringsdialoger, dessa sker i orten med representation av Region Gotlands landsbygdsverkstad. I landsbygdsverkstaden finns funktioner från samhällsbyggnadsprocessen representerade. Den senaste förbättringsdialogen ägde rum i september 2025. När planen är reviderad informeras regionstyrelsen enligt den processregionen haft sedan 2018. Planen

fortsätter sedan att arbetas med inom det löpande arbetet inom arbetsmodellen för landsbygdsutveckling, främst inom landsbygdsverkstaden. Rådigheten ligger emellertid i respektive facknämnd, enligt listan ovan.

Regionstyrelseförvaltningen arbetar med flera uppdrag från regionstyrelsen som kopplar till inriktningen för detta ärende. Till budgetberedning 2026 presenteras ärendet *"Finansiering av arbetsmodell för landsbygdsutveckling (RS 2025/581)"* där en utveckling av arbetsmodellen kommer att föreslås tillsammans med uppdraget om att ta fram årliga förbättringsplaner för tätorterna (RS 2025/2255). Utvecklingsarbetet sker i en process som kallas SAMLA och syftet är att nå långsiktigt hållbara samverkansformer över hela ön. De lokala utvecklingsplanerna är ett av de teman som diskuteras i utvecklingsarbetet, möjligen blir de en del i hur SAMLA kommer organisera det planerade utvecklingsarbetet för Gotlands landsbygder framåt. Idag har inte alla landsbygder på Gotland utvecklingsplaner men målet är att hela Gotland ska få möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att ett lokalt arbete med att stimulera och stärka engagemanget och utvecklingskraften i bygden är av stor betydelse för att få till en hållbar regional utveckling. Att bygder arbetar systematiskt med lokala utvecklingsplaner och/eller smarta landsbygdsstrategier som metod för att hantera lokala utvecklingssträvanden är en viktig del i ett långsiktigt och systematiskt arbete med landsbygdsutveckling och leder till stärkta bygder. Bygdernas lokala utvecklingsplaner hanteras inom ramen för Region Gotlandsarbetsmodell för landsbygdsutveckling.

Beslutsunderlag

LUP 3.0 Hemse (inkom 2025-12-29)
Aktivitetsplan Hemse LUP 3.0 2025-2028 (inkom 2025-12-29)
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-05

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Knutpunkt Hemse, utvecklingsbolag, kontakt: Magnus Nilsson, ordförande
Teknik och samhällsbyggnadsförvaltningen
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Barn och utbildningsförvaltningen
Socialförvaltningen